

Van peiling naar
praktijk bij mondelinge
taalvaardigheid

Een bewerking van de taken uit de peiling voor groep 8

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Van peiling naar praktijk bij mondelinge taalvaardigheid

Een bewerking van de taken uit de peiling voor groep 8

April 2019

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Verantwoording

2019 SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling), Enschede

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteurs: Mariëtte Hoogeveen en Inge Jansen

Informatie

SLO

Afdeling: primair onderwijs

Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Telefoon (053) 4840 660

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

AN: 1.7886.773

Inhoud

Inleiding	5
Lesbeschrijving gesprekken voeren	6
Lesbeschrijving spreken	10
Bronnen	14
Leerlingmateriaal	14

Inleiding

Peilingsonderzoek

Onder regie van de Inspectie van het Onderwijs wordt periodiek peilingsonderzoek (Peil.onderwijs) uitgevoerd in het primair onderwijs. Doel van dit onderzoek is om de prestaties van leerlingen, hun attitudes en het onderwijsaanbod in kaart te brengen. De resultaten vormen input voor een brede dialoog over de inhoud, kwaliteit en het niveau van het Nederlandse onderwijs. In het kader hiervan is in 2017 een peiling uitgevoerd voor het domein [mondeline taalvaardigheid](#) aan het einde van het primair onderwijs.

Voor dit onderzoek heeft Bureau ICE [drie passende meetinstrumenten](#) ontwikkeld: voor luistervaardigheid een digitale toets, voor spreekvaardigheid een vlogopdracht en voor gespreksvaardigheid een gespreksopdracht. Daarbij zijn de referentieniveaus mondelinge taalvaardigheid en een nadere uitwerking daarvan in een domeinbeschrijving (Prenger & Damhuis, 2016) het uitgangspunt geweest.

Impuls voor het mondelinge taalonderwijs

Het onderwijs in mondelinge taalvaardigheid wordt nogal eens aangeduid als het 'stiefkind' van het taalonderwijs: er wordt relatief weinig structurele, intentionele aandacht aan besteed (Van Langen et al., 2017) en er is relatief weinig onderzoek naar verricht (Bonset & Hoogeveen 2011). Leerkrachten geven aan dat zij behoefte hebben aan handvatten voor de inhoud en vormgeving ervan om hun leerlingen de vaardigheidsniveaus 1F/2F uit het referentiekader te laten halen. Om het mondelinge taalonderwijs een impuls te geven heeft de Inspectie van het Onderwijs besloten de taken voor spreekvaardigheid en gespreksvaardigheid beschikbaar te stellen voor het onderwijsveld. De taken uit het peilingsonderzoek zijn specifiek ontwikkeld om prestaties van leerlingen in kaart te brengen. Dit betekent dat ze in deze vorm niet direct bruikbaar zijn voor het onderwijsveld. In samenwerking met de inspectie heeft SLO de taken bewerkt en voorzien van didactische handreikingen. Daarnaast is door het Expertisecentrum Nederlands een [reflectiewijzer](#) voor schoolteams ontwikkeld. Met behulp hiervan kunnen teams met elkaar van gedachten wisselen over het mondelinge taalonderwijs op hun scholen.

Didactische handreiking bij de taken

In deze handreiking bieden we didactische suggesties voor de spreektaak (het houden van een vlog over je favoriete plek) en voor de gesprekstaak uit de peiling (het voeren van een besluitvormend overleg over het inzamelen van geld voor een goed doel). De taken zijn aangepast aan de context van de lespraktijk (bijv. onderwerpen, activiteiten, instructie m.b.t. succescriteria, afstemming van klassikale, individuele, en groepsactiviteiten) en voorzien van een lesbeschrijving en leerlingmateriaal (hulpkaarten voor het spreken en het voeren van een overleg). We presenteren deze lessen als voorbeelden van hoe het onderwijs in spreken en gesprekken voeren in groep 8 inhoud en vorm kan krijgen. De lessen zijn echter niet dekkend voor een onderwijsaanbod spreken en gesprekken in groep 8.

We hopen dat de resultaten van de peiling mondelinge taalvaardigheid, samen met deze didactische handreiking en de reflectiewijzer, leerkrachten tot steun zal zijn bij het realiseren van onderwijs in mondelinge taalvaardigheid.

Lesbeschrijving gesprekken voeren

Toelichting bij de gesprekstaak Geld voor een goed doel

Omschrijving taak: overleg tussen vier leerlingen. De leerlingen maken plannen om geld in te zamelen voor een goed doel.

Doelgroep: groep 8

Niveau: 1F/2S

Tijdsduur:

- les 1 (oriëntatie): 45 minuten
- les 2 (uitvoering en reflectie): 45 minuten

Hulpmiddelen:

- lesbeschrijving
- kopieën van de gesprekskaarten:
 - gesprekskaart 1: voor alle gespreksleiders
 - gesprekskaart 2: voor alle gespreksdeelnemers
 - observatiekaart 1: voor alle observatoren
 - bespreekkaart 1: voor alle leerlingen

De gesprekstaak

In het referentiekader taal worden bij het onderdeel 'gesprekken' de taken 'discussie, overleg en informatie uitwisselen' genoemd. De leerlingen voeren in deze les een overleg. Onder een overleg verstaan we: *een verkennend gesprek om tot een gezamenlijk besluit te komen*.

Argumenten kunnen hierbij een rol spelen. Ze zijn echter bedoeld om ideeën toe te lichten; niet om iemand te overtuigen van een bepaald standpunt, zoals in een discussie.

Doel van het gesprek

Het doel van een overleg in het algemeen is om afspraken te maken. In deze opdracht is het specifieke doel dat leerlingen samen een besluit nemen over het inzamelen van geld voor een goed doel. Ze nemen besluiten over de volgende onderwerpen:

- met **welke actie** het geld ingezameld wordt;
- **hoe** je zoveel mogelijk geld inzamelt (bijv. kaartjes kopen, vrijwillige bijdrage, sponsoring);
- **wanneer** de actie gaat plaatsvinden.

Gespreksrollen

De leerlingen overleggen in groepjes van vier waarbij ze specifieke rollen vervullen. Eén leerling is gespreksleider, twee leerlingen zijn gespreksdeelnemers, één leerling observeert het gesprek.

Kenmerken van de taakuitvoering

Met de kenmerken van de taakuitvoering wordt aangegeven wat leerlingen moeten kunnen op niveau 1F/2S aan het einde van groep 8. Je behandelt per taak alleen die kenmerken die het meest van belang zijn voor de gesprekssoort die in de les aan de orde is. In deze opdracht ligt de focus van instructie op *anderen laten uitpraten en reageren op bijdragen van anderen en het bereiken van het doel van het overleg*, omdat dit belangrijke aandachtspunten (criteria) zijn bij het voeren van een besluitvormend overleg. Dit betekent dat de andere aandachtspunten die in het referentiekader genoemd worden (samenhang, afstemming op gesprekspartners, woordgebruik en woordenschat, vloeiendheid, verstaanbaarheid en grammaticale beheersing) niet aan de orde zijn in de instructie in deze les. Op de aandachtspunten die aan bod komen in de instructie geven de leerlingen elkaar in de bespreekfase commentaar.

De aandachtspunten zijn:

Beurtwisseling

Deelnemers:

- De ander laten uitpraten.
- Reageren op bijdragen van anderen.

Gespreksleider:

- Ingrijpen wanneer deelnemers elkaar niet laten uitpraten.
- Ingrijpen wanneer deelnemers niet op elkaar reageren.

Doel bereiken (het resultaat van het overleg moet zijn dat er besluiten genomen zijn)

Deelnemers:

- Het gespreksdoel in de gaten houden (besluit over actie, geld, datum).

Gespreksleider:

- Bewaken dat de onderwerpen aan bod komen waarover besloten moet worden.

Uitvoering van de les

A Oriëntatie op het overleg

Stap 1

- Vertel de leerlingen dat zij straks in groepjes van vier een overleg gaan houden over het inzamelen van geld voor een goed doel.
- Bespreek met behulp van de werkvorm *denken-delen-uitwisselen* de volgende vragen:
 - Wat is een overleg? (een gesprek om samen tot besluiten te komen);
 - Wat is het doel van een overleg? (samen besluiten nemen);
 - Hoe bereik je dit doel? (door de te praten over de dingen waarover besloten moet worden en door aandachtspunten voor een goed overleg toe te passen: de ander laten uitpraten, reageren op bijdragen van anderen, doel van het overleg in de gaten houden (zorgen dat de onderwerpen aan bod komen)).
- Licht deze aandachtspunten toe.

Uitleg werkvorm denken-delen-uitwisselen

De leerkracht stelt een vraag. Leerlingen denken eerst zelf na over het antwoord om vervolgens hun gedachten te delen met een klasgenoot. Daarna worden de antwoorden klassikaal uitgewisseld.

Stap 2

- Vertel dat één groepje leerlingen gaat oefenen met een overleg voor de klas. Eén leerling is gespreksleider en er zijn drie deelnemers. De andere leerlingen kijken hoe de leerlingen samen overleggen. Het overleg duurt 5-10 minuten.
- Vertel dat Clini Clowns het goede doel is: zij bezoeken zieke of gehandicapte kinderen om hen afleiding en plezier te bezorgen.
- Vertel dat de leerlingen een besluit moeten nemen over de volgende onderwerpen:
 1. Welke **actie** gaan we houden om geld in te zamelen?
 2. **Hoe** zamelen we zoveel mogelijk geld in (kaartjes, vrijwillige bijdrage, sponsoring)?
 3. Op welke **datum** wordt de actie gehouden?
- Schrijf op het bord: actie, hoe inzamelen, datum.
- Stel een groepje samen van vier leerlingen en wijs één gespreksleider en drie deelnemers aan.
- Vertel dat de andere leerlingen gaan kijken of ze de aandachtspunten uit de instructie terugzien in het overleg.
- Schrijf de aandachtspunten kort op het bord: **laten uitpraten, reageren, doel bereiken (onderwerpen komen aan bod)**.

Stap 3

- Bespreek het overleg klassikaal aan de hand van de aandachtspunten. Model de manier waarop de leerlingen straks in hun eigen groepjes op hun gesprekken gaan terugblikken.
- Vraag de leerlingen die geoefend hebben wat ze vonden van het overleg.
- Vraag de leerlingen uit de klas wat zij goed vonden gaan.
- Vraag de leerlingen uit de klas of er rekening gehouden werd met de aandachtspunten (door gespreksleider en deelnemers) en vraag om voorbeelden.
- Laat de leerlingen zoveel mogelijk op elkaar reageren en demonstreer waar mogelijk de aandachtspunten tijdens deze bespreking.

B Uitvoering van het gesprek

Stap 1

Kies voor ieder groepje een (zelfde) doel voor de inzamelingsactie. Bijvoorbeeld:

- Juliana Fonds: zorgt ervoor dat gehandicapte kinderen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika naar school kunnen.
- Kika: ondersteunt onderzoek naar kinderkanker, zodat kinderen betere behandelingen kunnen krijgen.

Stap 2

- Vertel de leerlingen dat ze nu in groepjes van vier gaan overleggen over het inzamelen van geld voor een goed doel. Per groepje is één leerling gespreksleider, twee leerlingen zijn deelnemer en één leerling kijkt hoe het gesprek gaat.
- Deel de leerlingen in en vraag hen per groepje een rol te kiezen.

Stap 3

- Deel de gespreks- en observatiekaart uit (zie het leerlingmateriaal p. 15-18) en wijs op de rollen (leider, deelnemer, observator).
- Vertel dat de onderwerpen en aandachtspunten op de kaarten staan en dat de leerlingen de kaarten moeten gebruiken. Leerlingen die observeren moeten op de kaart invullen wat ze zien en voorbeelden geven.
- Vertel dat het overleg 10-15 minuten mag duren.

C Terugblikken op de overleggen

N.B. Het is raadzaam om de nabespreking niet onmiddellijk na de overleggen te plannen, maar wel op dezelfde dag (bijvoorbeeld na een pauze). De leerlingen hebben dan enige afstand genomen van wat ze gedaan hebben, maar weten nog wel hoe de gesprekken verliepen.

Stap 1.

- Vertel de leerlingen dat ze in een bespreking in hun eigen groepje gaan terugblikken op de overleggen.
- Licht de bespreekkaart (gespreksleider en deelnemers) toe en vraag de leerlingen deze te gebruiken.
- Vraag de observatoren om hun ingevulde observatiekaart te gebruiken.
- De bespreking verloopt als volgt:
 - De gespreksleider en deelnemers vertellen om de beurt wat zij goed vonden gaan en geven voorbeelden uit het gesprek.
 - De observator vertelt aan de hand van wat hij opgeschreven heeft of er rekening gehouden is met de aandachtspunten en of hij vindt dat het doel van het overleg bereikt is.

Stap 2

Blik in een klassikale bespreking terug op de uitkomsten van de nabesprekingen:

- Hoe hebben de leerlingen de nabespreking ervaren?
- Is er gesproken over de aandachtspunten?
- Is het gespreksdoel in de verschillende groepjes bereikt?

Stap 3

Kopieer de observatiekaarten voor ieder groepslid. Leerlingen kunnen ze bewaren (in hun dossier) en er bij een volgende gesprekstaak op terugblikken.

Variatie

Je kunt de leerlingen op basis van het commentaar dat ze gekregen hebben een kort verslag laten schrijven, waarin gespreksleider en - deelnemers de belangrijkste punten uit het commentaar in eigen woorden opschrijven. De observator beschrijft wat hij heeft geleerd van het observeren en wat hij heeft geleerd over het voeren van een overleg.

Differentiatie

Je kunt differentiëren door rekening te houden met de samenstelling van de groepjes. Combineer hierbij vlotte sprekers met leerlingen die meer moeite hebben om zich mondeling uit te drukken.

D Vervolg op de gesprekstaak

Als vervolg op deze activiteit kun je:

- een ander onderwerp voor een overleg kiezen;
- een andere taak binnen 'gesprekken' kiezen uit het referentiekader taal, bijv. een discussie of debat;
- een nieuw aandachtspunt (kenmerk van de taakuitvoering) toevoegen aan de reeds geoefende aandachtspunten, bijvoorbeeld: samenhang, vloeiendheid, verstaanbaarheid en grammaticale beheersing;
- andere aandachtspunten (kenmerken van de taakuitvoering) kiezen uit het referentiekader taal, bijv. afstemming op gesprekspartners, woordgebruik en woordenschat.

Lesbeschrijving spreken

Toelichting bij de spreektaak *Een vlog over je favoriete plek*

Omschrijving taak: maak een vlog over je favoriete plek

Doelgroep: groep 8

Niveau: 1S/2F

Tijdsduur lessenserie:

- Les 1 (oriëntatie): 40 minuten
- Les 2 (uitvoering): 60 minuten
- Les 3 (reflectie): 20 minuten

Hulpmiddelen leerkracht:

- Lesbeschrijving
- Kopie van de spreekkaart (voor iedere leerling één)
- Kopie van de bespreekkaart (voor iedere leerling twee, de gespreksleiders krijgen er één)

Hulpmiddelen leerling:

- Telefoon of videocamera (met toestemming van ouders)
- Opdracht bij oriëntatie op de vlogs (zie leerlingmateriaal p. 19)

De spreektaak

Onder het onderdeel Spreken in het Referentiekader Taal valt de monoloog. In het peilingsonderzoek Mondelinge Taalvaardigheid is gekozen voor een eigentijdse invulling hiervan: de vlog. Onder een vlog verstaan we een opgenomen filmpje, meestal met de telefoon, waarbij de filmer zelf in beeld is en vertelt over iets uit zijn eigen belevingswereld. In deze spreektaak maken leerlingen ieder een vlog over hun favoriete plek in hun directe omgeving. Dat kan een plek thuis zijn, op school, of ergens in (de buurt van) de stad of het dorp waar de leerling woont.

Doel van de vlog

Het doel van de vlog is dat de leerlingen hun klasgenoten *informer*en over hun favoriete plek. Hierbij speelt *amuseren* als spreekdoel ook een rol, omdat de leerlingen hun klasgenoten met de vlog ook willen vermaken.

Kenmerken van de taakuitvoering

Met de kenmerken van de taakuitvoering wordt aangegeven wat leerlingen moeten kunnen voor de beheersing van niveau 1F/2S aan het einde van groep 8. Per taak worden alleen die kenmerken behandeld, die het meest van belang zijn voor de gesprekssoort die aan de orde is. In deze opdracht ligt de focus van instructie op *samenhang* en *afstemming op publiek*, omdat dit belangrijke aandachtspunten (criteria) zijn voor het maken van een vlog. Dit betekent dat de andere aandachtspunten uit het Referentiekader (afstemming op doel, woordgebruik en woordenschat, vloeiendheid, verstaanbaarheid en grammaticale beheersing) in deze les geen aandacht krijgen. Op de aandachtspunten die aan bod komen in de instructie geven de leerlingen elkaar in de bespreekfase commentaar.

De aandachtspunten zijn:

Samenhang (= opbouw in deze les)

- opbouw van de vlog
- beeld en tekst vullen elkaar aan

Afstemming op publiek

- rekening houden met mijn publiek
 - leuk om naar te kijken en luisteren en informatief
 - voorbeelden en eigen ervaringen gebruiken

Uitvoering van de les

A Oriëntatie op de spreektaak

Stap 1

- Voordat de leerlingen in tweetallen de vlog opnemen, bespreek je met behulp van de werkvorm denken-delen-uitwisselen de volgende vragen:
- Wat is een vlog? (*een opgenomen filmpje, meestal met de telefoon, waarbij de filmer zelf in beeld is en vertelt over iets uit zijn eigen beleavingswereld*)
- Wat is het doel van een vlog? (*informerende, amuserende*)
- Hoe kun je dat doel bereiken? (*door ervoor te zorgen dat je vlog goed is opgebouwd en leuk is voor het publiek*). Licht de aandachtspunten m.b.t. *samenhang en afstemming op publiek* verder toe.
- Welke vloggers ken je?

Uitleg werkvorm denken-delen-uitwisselen

De leerkracht stelt een vraag. Leerlingen denken eerst zelf na over het antwoord om vervolgens hun gedachten te delen met een klasgenoot. Daarna worden de antwoorden klassikaal uitgewisseld.

Stap 2

Je gaat met de leerlingen een aantal vlogs bekijken.

Voorbeelden:

Bibi: https://www.youtube.com/watch?v=kg_AmUR7KtM

Joy (beautynezz): <https://www.youtube.com/watch?v=kOjU1mqVoLI>

Dylan Haegens: https://www.youtube.com/watch?v=wBk_zUwnD-w

Opdracht bij oriëntatie op de vlogs:

- Je vraagt leerlingen individueel de bekeken vlogs op papier te ordenen van goed naar minder goed (zie leerlingmateriaal p. 19-20) op basis van de aandachtspunten *samenhang en rekening houden met je publiek*. Schrijf de aandachtspunten kort op het bord (opbouw, beeld en tekst, leuk om naar te kijken, informatief en voorbeelden/eigen ervaringen).
- In groepjes van twee of drie bespreken leerlingen de ordening van de vlogs en ze komen tot één ordening (zie leerlingmateriaal p. 19-20).
- Je bespreekt klassikaal de ordening van de verschillende twee- of drietallen en voert een klassengesprek over de aandachtspunten die de leerlingen hebben gebruikt bij hun ordening: wat maakt de ene vlog beter dan de andere? Op deze manier krijgen leerlingen zicht op de kenmerken waaraan een goede vlog moet voldoen.
- Je bespreekt één van de vlogs uitgebreider aan de hand van de aandachtspunten. Hierbij *model* je het geven van commentaar en toon je de leerlingen hoe ze de spreek- en bespreektaak (tijdens de bespreking) goed kunnen uitvoeren.

Extra

De onderstaande websites geven meer informatie over het maken van een vlog. Je kunt één van deze websites eventueel samen met de leerlingen bekijken:

1. Uitleg over het maken van een vlog:

<https://leerkrachten.kunstcentraal.nl/lesmateriaal/vlog-it-uh/over-het-project-vlogproto/>

2. Tien tips voor het maken van een vlog:

<https://www.kidsweek.nl/filmpjes/10-tips-voor-het-maken-van-een-vlog>

B Uitvoering van de spreektaak

Het maken van de vlog

Stap 1

Je legt uit wat de opdracht is en geeft aan:

- wat het onderwerp is: *de favoriete plek van de leerling*;
- wat het doel van de vlog is: *op vermakelijke wijze klasgenoten informeren over een favoriete plek*;
- wie de vlog gaat bekijken: *klasgenoten*;
- hoe lang de vlog moet duren: *3-5 minuten*;
- dat de aandachtspunten uit de oriëntatiefase toegepast moeten worden.

Stap 2

Maak tweetallen.

Stap 3

Deel de spreekkaart uit en bespreek eventuele vragen.

Stap 4

Leerlingen bereiden individueel hun vlog voor door de voorkant van de spreekkaart in te vullen. Vraag leerlingen hun voorbereiding toe te lichten aan de klasgenoot waarmee ze samenwerken, zodat deze commentaar kan geven. De leerling verwerkt dit voordat de vlog opgenomen wordt.

Stap 5

Leerlingen gaan hun vlog op locatie opnemen met een telefoon of videocamera: één leerling spreekt de vlog in, de andere leerling filmt. Daarna wisselen ze van rol en eventueel van locatie.

C Reflectie op de spreektaak

Het bekijken van de vlog

Stap 1

Maak groepjes van vier, waarin twee tweetallen zitten die elkaar gefilmd hebben.

Stap 2

Spreek met de leerlingen een datum af waarop ze in groepjes van vier hun vlog aan elkaar laten zien.

Stap 3

Vertel dat de leerlingen de vlogs later gaan bespreken. Eén leerling zal de bespreking leiden en van de drie andere leerlingen wordt hun vlog om de beurt besproken. Kies één gespreksleider.

Stap 3

Vertel de leerlingen dat de vlogs aan de hand van de aandachtspunten worden bekeken. Geef aan de gespreksleider één bespreekkaart, aan de andere leerlingen twee bespreekkaarten (zie leerlingmateriaal p. 21-24). Vraag alle leerlingen de informatie op de voor- en achterkant (uitleg van de bespreking en de aandachtspunten voor de bespreking) te lezen en bespreek eventuele vragen.

Stap 4

De leerlingen bekijken elkaars vlog.

Stap 5

Vraag de leerlingen na het kijken het bespreekformulier van de twee andere leerlingen in te vullen. De gespreksleider hoeft de bespreekkaart niet in te vullen; hij leidt de bespreking. De vlog van de gespreksleider wordt wel bekeken, maar deze wordt straks niet besproken en er wordt geen formulier voor ingevuld.

Het bespreken van de vlog

Stap 1

Leg uit hoe de vlogs besproken worden:

- De leerlingen werken in groepjes van vier en gebruiken de bespreekkaart.
- Er is per groepje één gespreksleider.
- De vlogs worden om de beurt besproken, waarbij een leerling steeds eerst zelf vertelt wat hij goed vindt aan zijn eigen vlog. Daarna geven de andere twee leerlingen commentaar aan de hand van de aandachtspunten op de bespreekkaart.

N.B. Moedig de leerlingen aan om bij deze bespreking de volgende gespreksregels te gebruiken: de ander laten uitpraten, de beurt nemen, en reageren op de bijdragen van anderen.

Stap 2

In een klassikale terugblik stel je aan de orde:

- dat de gespreksleiders bij een volgende taak de rol van bespreker krijgen en dan wel commentaar ontvangen.
- hoe de besprekingen verliepen. Vraag de gespreksleiders te vertellen wat zij van de bespreking vonden. Hielden de deelnemers zich aan de gespreksregels?
- wat er uit de besprekingen naar voren kwam m.b.t. de aandachtspunten *samenhang* (opbouw) en *rekening houden met je publiek*. Vraag de besprekers te vertellen of deze aandachtspunten aan bod kwamen.

Stap 3

Leerlingen bewaren de ingevulde bespreekkaarten (in hun portfolio). Bij de voorbereiding op een volgende spreektaak kunnen ze het commentaar teruglezen en vaststellen of en hoe ze aandacht moeten besteden aan *samenhang* en *rekening houden met je publiek*.

Variatie:

Je kunt de leerlingen op basis van het commentaar dat ze gekregen hebben een kort verslag laten schrijven, waarin ze de belangrijkste punten uit het commentaar in eigen woorden opschrijven. Dit verslag kunnen ze bewaren (in hun portfolio). De gespreksleiders kunnen een verslagje schrijven over het leiden van een bespreking.

Differentiatie

Je kunt differentiëren door rekening te houden met de samenstelling van de tweetallen bij het maken van de vlog en bij het maken van de groepjes voor de bespreking. Combineer hierbij vlotte sprekers met leerlingen die meer moeite hebben om zich verbaal uit te drukken.

Vervolg op de spreektaak

Als vervolg op deze activiteit kun je:

- de leerlingen een vlog laten maken over een ander onderwerp, bijvoorbeeld over hun schoolleven;
- een andere taak kiezen om spreekvaardigheid te oefenen, bijv. een (boeken)pitch of een speeddate;
- een nieuw aandachtspunt (kenmerk van de taakuitvoering) toevoegen aan de geoefende aandachtspunten, bijv. afstemmen op doel, vloeiendheid, verstaanbaarheid, of grammaticale beheersing;
- met de leerlingen die dat graag willen, hun verslag van de bespreking bespreken.

Bronnen

Bonset, H., Hoogeveen, M. (2011). *Mondelinge taalvaardigheid in het basisonderwijs: Een inventarisatie van empirisch onderzoek*. Enschede: SLO

Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen (2009). Referentiekader taal en rekenen: De referentieniveaus. Enschede: SLO.

Langen, A., van, Druten-Frietman, L. van, Wolbers, M., Teunissen, C., Strating, H., Dood, C., Geelen, A., Binsbergen, M. (2017). *Peilingsonderzoek Mondelinge Taalvaardigheid in het basisonderwijs*. Nijmegen: Expertise Centrum Nijmegen/ KBA Nijmegen/ Bureau ICE/ Radboud Universiteit Nijmegen/ ResearchNed.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2006). *Kerndoelenboekje*. Geraadpleegd op 5 maart 2019 van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2006/04/28/kerndoelenboekje>.

Prenger, J., & Damhuis, R. (2016). *Mondelinge taalvaardigheid in het basisonderwijs: Domeinbeschrijving ten behoeve van peilingsonderzoek*. Enschede, SLO.

Leerlingmateriaal

De leerlingen voeren de opdrachten uit waarbij zij zelfstandig en in groepjes werken met behulp van kaarten voor de gespreks- en spreektaak.

Gesprekskaarten: p. 15-18

Opdracht bij oriëntatie op de vlogs: p. 19-20

Spreekkaarten: p. 21-24

Gesprekskaart 1: gespreksleiders

Doel van het gesprek: geld inzamelen voor een goed doel.

Praat over deze onderwerpen:

- Met **welke actie** zamelen we geld in?
- **Hoe** zamelen we zoveel mogelijk geld in?
- **Wanneer** is de actie?

Waar let je op?

- Grijp in wanneer deelnemers elkaar niet laten uitpraten.
- Zorg dat deelnemers reageren op elkaars plannen.
- Houd het gespreksdoel in de gaten (besluit over activiteit, geld, datum).

Gesprekskaart 2: gespreksdeelnemers

Doel van het gesprek: geld inzamelen voor een goed doel.

Bespreek deze onderwerpen:

- Met **welke actie** zamelen we geld in?
- **Hoe** zamelen we zoveel mogelijk geld in?
- **Wanneer** is de actie?

Waar let je op?

1. De ander laten uitpraten;
2. Reageren op plannen van anderen;
3. Het doel in de gaten houden (besluit over activiteit, geld, datum).

Bespreekkaart 1: gespreksleiders en deelnemers

Hoe is het gesprek gegaan?

- Heeft iedereen elkaar laten uitpraten?
- Is er gereageerd op elkaars plannen?
- Is het doel bereikt (actie, geld, datum).

Tips voor het nabespreken

- Vertel eerst wat je goed vond gaan.
- Geef een voorbeeld uit het gesprek.
- Geef daarna je commentaar (uit laten praten, reageren, doel bereikt?).
- Geef voorbeelden uit het gesprek.

Observatiekaart

Doel van het gesprek: geld inzamelen voor een goed doel.

Bespreek deze onderwerpen:

- Met **welke actie** zamelen we geld in?
- **Hoe** zamelen we zoveel mogelijk geld in?
- **Wanneer** is de actie?

Hoe is het gesprek gegaan?

Omcirkel het goede antwoord en geef een voorbeeld uit het overleg.

1. Het doel is bereikt (actie, geld, datum): ja / een beetje / nee

Voorbeeld:

2. Iedereen laat elkaar uitpraten: ja / een beetje / nee

Voorbeeld:

3. Op elkaars plannen wordt doorgevraagd: ja / een beetje / nee

Voorbeeld:

Tips voor het nabespreken

- Vertel eerst wat goed ging.
- Geef voorbeelden uit het gesprek.
- Geef daarna je commentaar. Vertel wat je gezien hebt (gebruik waarop je gelet hebt: elkaar laten uitpraten, reageren op anderen, doel bereikt).
- Geef voorbeelden uit het gesprek.

Opdracht bij oriëntatie op de vlogs

Opdracht 1

1. Orden de vlogs voor jezelf van goed naar minder goed.
2. Geef aan waarom je een vlog op nummer 1, 2 of 3 plaatst. Let daarbij op:
 - opbouw
 - beeld en tekst
 - leuk om naar te kijken en informatief
 - gebruik voorbeelden/eigen ervaringen

	naam vlogger	toelichting
1.		
2.		
3.		

Opdracht 2

1. Bespreek je ordening in twee- of drietallen.
2. Kom samen tot één ordening.
3. Geef aan waarom jullie een vlog op nummer 1, 2 of 3 plaatsen. Let daarbij op:
 - opbouw
 - beeld en tekst
 - leuk om naar te kijken en informatief
 - gebruik voorbeelden/eigen ervaringen

	naam vlogger	toelichting
1.		
2.		
3.		

Spreekkaart

Doel van je vlog: je klasgenoten informeren over je favoriete plek en hen amuseren.

Tips voor de opbouw van je vlog

Opening

- Start met een **leuke openingszin**.
- **Stel jezelf voor**.
- Vertel **waar** je bent.

Kern

- Vertel **wat** er bijzonder is aan de plek (leg niet uit wat je ziet, want dat zien de kijkers ook. Leg beelden die niet duidelijk zijn wél uit).
- Vertel **hoe je de plek ervaart** (wat ruik je, hoe voel je je).

Afsluiting

- Vertel **waarom** dit jouw favoriete plek is.

Kies een goede plek voor je vlog: wat voor beelden wil je laten zien? De beelden moeten iets toevoegen aan wat je vertelt.

Tips om het leuk te maken voor je kijkers

- Maak hen nieuwsgierig naar jouw ervaringen (hoe voel jij je in de ruimte, waarom ben jij er zo graag?).
- Gebruik voorbeelden en eigen ervaringen om wat je vertelt sterker te maken.

Spreekhulp

Schrijf hieronder trefwoorden om je vlog voor te bereiden.

	ik wil laten zien	ik wil vertellen
opening		
kern		
afsluiting		

Bespreekkaart vlog

De bespreking

- Kies een gespreksleider.
- De gespreksleider let op dat: iedereen aan de beurt komt, naar elkaar luistert, reageert op anderen.
- Bespreek jullie vlogs om de beurt en gebruik wat je opgeschreven hebt (aandachtspunten en voorbeelden).
- Vertel als jouw vlog besproken wordt eerst wat je vindt van je eigen vlog, daarna geven de andere twee leerlingen commentaar.
- Bewaar het commentaar dat je gekregen hebt (in je portfolio).

Tips voor de bespreking

- Noem eerst de dingen die je goed vond.
- Geef voorbeelden uit de vlog om duidelijk te maken wat je bedoelt.
- Geef tips voor een volgende spreektaak.

Tips voor het kijken

- Bekijk de vlogs.
- Let goed op de aandachtspunten hieronder.
- Vul na het kijken de bespreekkaart in.

Opbouw

1. Opbouw van de vlog is duidelijk (opening/ kern/ afsluiting): ja / gaat wel / nee

Voorbeeld:

2. Beeld en tekst vullen elkaar aan: ja / gaat wel / nee

Voorbeeld:

Rekening houden met mijn publiek

3. Het is informatief en leuk om naar te kijken: ja / gaat wel / nee

Voorbeeld:

4. Voorbeelden/ eigen ervaringen maken het sterker: ja / gaat wel / nee

Voorbeeld:

Als landelijk kenniscentrum leerplanontwikkeling richt SLO zich op de ontwikkeling van het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. We werken met het onderwijsveld aan de doelen, kaders en instrumenten waarmee scholen hun opdracht vanuit een eigen visie kunnen vervullen.

We brengen praktijk, beleid, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek samen en stellen onze expertise beschikbaar aan onderwijs en overheid, bijvoorbeeld in de vorm van leerplannen, tools, voorbeeldlesmaterialen, conferenties en rapporten.

Hoofdlocatie
Piet Heinstraat 12
7511 JE Enschede

Nevenlocatie
Aidadreef 4
3561 GE Utrecht

Postadres
Postbus 2041
7500 CA Enschede

T 053 484 08 40
E info@slo.nl
www.slo.nl

 [company/slo](https://www.linkedin.com/company/slo)
 [SLO_nl](https://twitter.com/SLO_nl)